

פרשת מטות-מסעי תשס"ט

רש"י

(ג) **ונוסף על נחלת המטה** - שהרי בנה יורשה והבן מתיחס על שבט אביו: (ד) **ואם יהיה היובל** - מכאן היה רבי יהודה אומר עתיד היובל שיפסוק: **ואם יהיה היובל** - כלומר אין זו מכירה שחוזרת ביובל, שהירושה אינה חוזרת, ואפילו אם יהיה היובל לא תחזור הנחלה לשבטו, ונמצא שנוספה על נחלת המטה אשר תהיינה להם: (ח) **וכל בת ירשת נחלה** - שלא היה בן לאביה: (יא) **מחלה תרצה וגו'** - כאן מנאן לפי גדולתן זו מזו בשנים ונשאו כסדר תולדותן, ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן ומגיד ששקולות זו כזו:

במדבר פרק לו

(א) ויקרבו ראשי האבות למשפחת בני גלעד בן מכיר בן מנשה ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה ולפני הנשאים ראשי אבות לבני ישראל: (ב) ויאמרו את אדני צנה יקוק לתת את הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צנה ביקוק לתת את נחלת צלפחד אחינו לבנתיו: (ג) והיו לאחד מבני שבטי בני ישראל לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומגרל נחלתנו יגרע: (ד) ואם יהיה היכל לבני ישראל ונוספה נחלתן על נחלת המטה אשר תהיינה להם ומנחלת מטה אבותינו יגרע נחלתן: (ה) ויצו משה את בני ישראל על פי יקוק

לאמר בן מטה בני יוסף דברים: (ו) זה הדבר אשר צנה יקוק לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים: (ז) ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בני ישראל: (ח) וכל בת ירשת נחלה ממשות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבותיו: (ט) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו מטות בני ישראל: (י) כֹּאשֶׁר צנה יקוק את משה בן עשו בנות צלפחד: (יא) ותהיינה מחלה תרצה ונחלה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני דדיהן לנשים: (יב) ממשפחת בני מנשה בן יוסף היו לנשים ותהי נחלתן על מטה משפחת אביהן: (יג) אלה המצוות והמשפטים אשר צנה יקוק בידי משה אל בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו:

מסכת בבא בתרא דף קכ ע"א

אפשר בת מאה ושלישים שנה וקרא לה בת? דאמר ר' תמא בר חנינא: זו יוכבד שהורתה בדרך ונולדה בין החומות, דכתיב: (במדבר כ"ו) אשר ילדה אותה ללוי במצרים, לידתה במצרים והורתה שלא במצרים, ואמאי קרו לה בת? אמר רב יהודה בר זבידא: מלמד שנולדו בה סימני נערות, נתעדן הבשר, נתפשטו הקמטין, וחזר היופי למקומו. ויקח - ויחזור מיבעי ליה! אמר רב יהודה בר זבידא: מלמד שעשה לה מעשה לקוחין, הושיבה באפריון, ואהרן ומרים משוררים לפניו, ומלאכי שרת אומרים: (תהלים קי"ג) אם הבנים שמחה. להלן מנאן הכתוב דרך גדולתן וכאן דרך חכמתן, מסייעא ליה לרבי אמר, דא"ר אמר: בשיבה הלך אחר חכמה, במסיבה הלך אחר זקנה. א"ר אשי: והוא דמפליג בחכמה, והוא דמפליג בזקנה. תנא דבי רבי ישמעאל: בנות צלפחד שקולות היו, שנאמר: ותהיינה, הויה אחת לכולן. אמר רב יהודה אמר שמואל: בנות צלפחד הותרו להנשא לכל השבטים, שנאמר: (במדבר ל"ו) לטוב בעיניהם תהיינה לנשים, אלא מה אני מקיים (במדבר ל"ו) אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים? עצה טובה השיאן הכתוב, שלא ינשאו אלא להגון להן. מותיב רבה: (ויקרא כ"ב) אמור אליהם - לאותן העומדים על הר סיני, לדורותיכם - אלו דורות הבאים, אם נאמר אבות, למה נאמר בנים? ואם נאמר בנים, למה נאמר אבות? מפני שיש באבות מה שאין בבנים, ויש בבנים מה שאין באבות, באבות הוא אומר: (במדבר ל"ו) וכל בת יורשת נחלה, והרבה מצות נצטוו בנים שלא נצטוו אבות, הא מפני שיש באבות שאין בבנים ויש בבנים מה שאין באבות - הוצרך לומר אבות, הוצרך לומר בנים; קתני מיהת, באבות הוא אומר: וכל בת יורשת נחלה! הוא מותיב לה, והוא מפרק לה: לבר מבנות צלפחד. אמר ר' ר' באבות הוא אומר וכל בת יורשת נחלה. באבות אין, בבנים לא, מאי משמע? אמר רבא, אמר קרא: (במדבר ל"ו) זה הדבר, דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה. אמר ליה רבה זוטרי לרב אשי: אלא מעתה, (ויקרא י"ז), זה הדבר דשחוטני חוץ, הכי נמי דלא יהא נוהג אלא בדור זה! שאני התם, דכתיב: (ויקרא י"ז), לדורותם.

רמב"ן - הקדמה לספר במדבר

אחר שביאר תורת הקרבנו' בספר השלישי התחיל עתה לסדר בספר הזה המצות שנצטוו בענין אהל מועד וכבר הזהיר על טומאת מקדש וקדשיו לדורות. ועתה יגביל את המשכן בהיותו במדבר כאשר הגביל הר סיני בהיות הכבוד שם צוה והזר הקרב יומת כאשר אמר שם כי סקול יסקל וצוה ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו כאשר הזהיר שם פן יהרסו אל ה' לראות וגו' וצוה ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח כאשר אמר שם וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו וגו' והכהני' והעם וגו' והנה צוה איך תהיה משמרת המשכן וכליו ואיך יחנו סביב ויעמוד העם מרחוק והכהנים הנגשים אל ה' איך יתנהגו בו בחנותו ובשאת אותו ומה יעשו במשמרתו והכל מעלה למקדש וכבוד לו כמו שאמרו אינו דומה פלטרין של מלך שיש לו שומרין לפלטרין שאין לו שומרין והספר הזה כולו במצות שעה שנצטוו בהם בעמדם במדבר ובנסים הנעשים להם לספר כל מעשה ה' אשר עשה עמהם להפליא וספר כי החל לתת אויביהם לפניהם לחרב וצוה איך תחלק הארץ להם ואין בספר הזה מצות נוהגות לדורות זולתי קצת מצות ובעניני הקרבנות שהתחיל בהן בספר הכהנים ולא נשלם ביאורן שם והשלימן בספר הזה:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.